

Na temelju članka 5. stavak (1) točka h) i članka 19. stavak (1) točka c) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj: 75/17) i čl. 27. stav (9) tačka d), 79. tačka e), 80. stav (5) i 248. Zakona o bankama ("Službene novine Federacije BiH", broj: 27/17), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 13.10.2017. donosi

ODLUKU O INTERNOM PROCESU PROCJENE ADEKVATNOSTI KAPITALA U BANCIMA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Predmet odluke

- (1) Ovom Odlukom propisuju se obveze banke u pogledu provedbe postupaka internog procesa procjene adekvatnosti kapitala (engl. Internal Capital Adequacy Assessment Process– u daljnjem tekstu: ICAAP) u skladu s rizičnim profilom banke, te načina i rokova izvješćivanja Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija) o primjeni ICAAP-a, na pojedinačnoj i konsolidiranoj osnovi.
- (2) Ova Odluka primjenjuje se na banke sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FBiH), kojima je Agencija izdala dozvolu za rad.
- (3) Na pitanja vezana za upravljanje rizicima u bankama koja nisu regulirana ovom Odlukom, a regulirana su zakonom ili drugim podzakonskim aktima, primjenjivat će se odredbe tog zakona ili drugog podzakonskog akta.

Članak 2.

Strategije, planovi i postupci za planiranje kapitala u banci

- (1) Banka je dužna donijeti strategiju kapitala čijom će se provedbom osigurati adekvatno, efikasno i sveobuhvatno planiranje kapitala, koje pored propisanog minimalnog iznosa regulatornog kapitala, pokriva i sve ostale rizike kojima je banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, kao i postupke za kontinuiranu procjenu i održavanje kapitala koji je rezultat provođenja ICAAP-a.
- (2) Banka je dužna donijeti plan za upravljanje kapitalom kojim se jasno definiraju:
 - a) strateški ciljevi i rokovi za njihovo ostvarenje, uzimajući u obzir makroekonomsko okruženje i faze ekonomskog ciklusa,
 - b) postupci planiranja kapitala i odgovornosti za taj postupak,
 - c) način dostizanja i održavanja adekvatne razine kapitala kao rezultata planiranja u budućem razdoblju, a najmanje za razdoblje od naredne tri godine,
 - d) plan za postupanje u izvanrednim situacijama, kojim će se definirati mjere za održavanja adekvatne razine kapitala kao rezultata planiranja kapitala (npr. način pribavljanja dodatnog kapitala, ograničavanje poslovne aktivnosti i dr.),
 - e) politiku dividendi, usklađenu s propisanim regulatornim zahtjevima u pogledu održavanja regulatornog kapitala i kapitala kao rezultata ICAAP-a, i
 - f) odrednice u pogledu politike i prakse za utvrđivanje i isplatu varijabilnih naknada upravi i ključnim zaposlenicima banke koji značajno utječu na profil rizika banke, s osvrtnom na usklađenost s propisanim regulatornim kapitalnim zahtjevima.

Članak 3.

Uspostava i provedba ICAAP-a

- (1) Banka je dužna, na kontinuiranoj osnovi, uspostaviti i provoditi odgovarajući dokumentirani postupak za utvrđivanje i osiguranje primjerene razine kapitala koji je

rezultat ICAAP-a i koji odgovara prirodi, opsegu i složenosti aktivnosti banke, pri tome uzimajući u obzir profil rizičnosti, sustav upravljanja rizicima i tehnike kojima se koristi za smanjenje rizika.

- (2) Pri odabiru postupka za utvrđivanje i osiguranje primjerene razine kapitala banke koji je rezultat ICAAP-a, banka može uzeti u obzir i druge faktore, kao što su tržišna pozicija, ulazak na nova tržišta, dostupnost kapitala i preuzimanja drugih društava, te ostale strateške ciljeve. Utjecaj navedenih faktora na visinu procijenjenog kapitala kao rezultata ICAAP-a banka je dužna analizirati i dokumentirati.
- (3) Postupak iz stavka (1) ovoga članka smatrat će se odgovarajućim ako:
 - a) je zasnovan na identificiranju, mjerenju ili procjeni i praćenju značajnih rizika kojima je banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, sukladno propisanim regulatornim zahtjevima u upravljanju rizicima u bankama,
 - b) osigurava adekvatnu razinu kapitala, kao rezultat ICAAP-a, s obzirom na profil rizičnosti banke,
 - c) je na odgovarajući način uključen u sustav internog upravljanja bankom i donošenja odluka u banci.
- (4) Banka je dužna definirati, dokumentirati i redovno nadzirati postupak procjenjivanja iz st. (1), (2) i (3) ovoga članka.
- (5) Unutarnja revizija banke dužna je najmanje jednom godišnje provesti procjenu prikladnosti ICAAP-a, kako bi se osiguralo da ICAAP na jasan i cjelovit način bude proporcionalan prirodi, opsegu i složenosti aktivnosti banke.
- (6) Adekvatnost uspostavljenog ICAAP-a u banci predmet je supervizorskog pregleda i ocjene, na temelju kojeg Agencija po potrebi donosi odluku o daljnjim nadzornim mjerama, u skladu sa zakonskim propisima i podzakonskim aktima.

II. POSTUPAK ICAAP-a U BANKAMA

Članak 4.

Faze postupka ICAAP-a

- (1) Banka je dužna svojom metodologijom ustanoviti kvantitativne i kvalitativne kriterije na temelju kojih utvrđuje značajne rizike koji će biti uključeni u ICAAP, uzimajući u obzir vrstu, opseg i složenost svog poslovanja, kao i specifičnost tržišta na kojima posluje. Banka je dužna ICAAP-om obuhvatiti sljedeće faze:
 - a) utvrđivanje značajnih rizika,
 - b) mjerenje ili procjenu pojedinog rizika i određivanje pripadajućih iznosa internih kapitalnih zahtjeva kao rezultat ICAAP-a,
 - c) određivanje ukupnoga kapitala kao rezultat ICAAP-a,
 - d) uspoređivanje regulatornog kapitala i kapitala koji je utvrđen kao rezultat ICAAP-a.
- (2) Banka je dužna postupak iz stavka (1) ovoga članka provoditi najmanje jednom godišnje, a u slučaju značajne promjene profila rizičnosti i češće.

Članak 5.

Značajni rizici

- (1) Banka je dužna na temelju svog profila rizičnosti utvrditi značajne rizike kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, a koje će obuhvatiti ICAAP-om. Pri procesu utvrđivanja značajnih rizika, banka uzima u obzir vrstu, opseg i složenost svojih aktivnosti i tržišta na kojima posluje.
- (2) Radi provođenja procesa iz stavka (1) ovoga članka, banka je dužna kontinuirano i sveobuhvatno procjenjivati sve rizike kojima je ili kojima bi mogla biti izložena u svom poslovanju, te analizirati uzroke izloženosti pojedinim rizicima, sukladno propisanim regulatornim zahtjevima za upravljanje rizicima u bankama, kao i utjecaj vanjskih faktora

(ekonomsko, regulatorno i poslovno okruženje).

- (3) Za pojedinačne rizike koji nisu u skladu sa stavkom (2) uključeni u ICAAP, banka je dužna na dokumentiran način obrazložiti razloge njihovog neuključivanja, odnosno zbog kojih smatra da izloženost banke tim rizicima nije značajna.

Članak 6.

Metodologija mjerenja ili procjene značajnih rizika

- (1) Banka je dužna pri postupku procjene adekvatnosti internih kapitalnih zahtjeva, kvantitativnim metodama mjeriti ili, ako nije u mogućnosti kvantificirati značajne rizike, procjenjivati značajne rizike koristeći se metodologijom i pristupima koji su najprikladniji za njezinu organizaciju i poslovne aktivnosti.
- (2) Banka je dužna utvrditi za koje je rizike, pri ICAAP-u, primjereno koristiti se kvantitativnim metodama, a za koje je rizike prikladnije umjesto kvantificiranja internih kapitalnih zahtjeva u ICAAP-u koristiti se isključivo mjerama smanjenja ili kontrole rizika.
- (3) Banka se može koristiti različitim pristupima internog procesa izračuna, odnosno procjene internih kapitalnih zahtjeva za različite vrste rizika, a pri tome je dužna definirati odgovarajuću metodologiju mjerenja ili procjene svakog rizika te dokumentirati i obrazložiti sljedeće:
- a) metode, odnosno pristupe mjerenja rizika,
 - b) procjene rizika koji se ne mogu mjeriti kvantitativnim metodama,
 - c) sve korekcije iznosa rizika kada utvrdi da metode za mjerenje ili procjenu specifičnog rizika ne pokazuju trenutnu izloženost banke tom riziku.
- (4) Ne dovodeći u pitanje primjenu stavka (3) ove odluke, banka je kod izračunavanja internih kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, koji se zasniva na rejtingu vanjske institucije za procjenu kreditnog rizika dužna uzeti u obzir i druge relevantne informacije.
- (5) Kod izračuna internih kapitalnih zahtjeva banka mora uzeti u obzir sljedeće:
- a) rizike za koje se računaju minimalni kapitalni zahtjevi (kreditni rizik, tržišni rizici, operativni rizik),
 - b) rizike koji nisu u potpunosti pokriveni minimalnim kapitalnim zahtjevima (moguća podcijenjenost uslijed primjene različitih pristupa u izračunu kapitalnih zahtjeva za kreditni, tržišni i operativni rizik),
 - c) rizike za koje se ne računaju minimalni kapitalni zahtjevi,
 - d) faktori koji proizlaze iz ekonomskog, regulatornog ili poslovnog okruženja, ukoliko nisu uključeni u rizike, navedene u prethodnim točkama ovoga stavka.
- (6) Ukoliko banka nije u svojoj metodologiji utvrdila način procjene internog kapitalnog zahtjeva za ostale značajne rizike, dužna je za te rizike izdvojiti od 5-15% ukupnog regulatornog kapitala.

Članak 7.

Testiranje otpornosti na stres

Banka je dužna redovno, a najmanje jednom godišnje za potrebe ICAAP-a, provoditi testiranje otpornosti na stres za sve značajne rizike te da rezultate testiranja otpornosti na stres koristi pri izračunu internih kapitalnih zahtjeva.

Članak 8.

Definiranje raspoloživog kapitala za potrebe ICAAP-a

Banka je dužna definirati kategorije i sastavne elemente kapitala kojima se koristi za potrebe izračuna raspoloživog kapitala za potrebe ICAAP-a, vodeći pri tome računa da pojedini dijelovi kapitala najbolje pokazuju pravu vrijednost imovine i obveza, te sposobnost pokrića gubitka.

Članak 9.

Definiranje internih ciljeva za osiguranje primjene ICAAP-a

- (1) Banka će definirati odgovarajuće interne ciljeve za osiguravanje primjene ICAAP-a. Interni ciljevi su odgovarajući ako, kao minimum, definiraju pristup za osiguranje potrebnog kapitala:
 - a) tijekom uobičajenog poslovanja banke,
 - b) u izvanrednim okolnostima.
- (2) Internim ciljevima, navedenim u stavku (1) ovoga članka u točki a), banka će razmatrati i odgovarajuću zaštitu interesa dioničara, uprave i nadzornog odbora i drugih zaposlenika banke, deponenata i drugih klijenata banke. Zaštita ovih interesa je adekvatna ako dostupnost primjene ICAAP-a omogućava zaštitu od događaja koji bi mogli negativno utjecati na normalno odvijanje aktivnosti banke. Banka će, također, razmatrati interne ciljeve u pogledu pokrića manje značajnih rizika, koji se često realiziraju.
- (3) Internim ciljevima, navedenim u stavku (1) ovoga članka točka b), banka će također razmatrati i odgovarajuću zaštitu interesa vjerovnika banke. Zaštita ovih interesa je odgovarajuća ako primjena ICAAP-a omogućava zaštitu od događaja koji bi mogli negativno utjecati na isplatu obveza prema vjerovnicima banke.
- (4) Kada utvrđuje interne ciljeve za osiguranje odgovarajuće razine adekvatnosti kapitala koji je rezultat ICAAP-a, banka mora uzeti u obzir vlastitu sposobnost za pristup izvorima kapitala.

Članak 10.

Izračunavanje internih kapitalnih zahtjeva

- (1) Banka izračunava ukupne interne kapitalne zahtjeve zbrajanjem:
 - a) internih kapitalnih zahtjeva za rizike za koje je propisana obveza izračunavanja minimalnih kapitalnih zahtjeva (kreditni, uključujući i rizik namirenja, tržišni rizik i operativni rizik) i
 - b) internih kapitalnih zahtjeva za ostale značajne rizike u poslovanju banke, a koji nisu obuhvaćeni točkom a) ovoga stavka.
- (2) Banka je dužna održavati kapital kao rezultat ICAAP-a najmanje u iznosu ukupnih internih kapitalnih zahtjeva, a taj iznos nikada ne može biti manji od ukupnih minimalnih kapitalnih zahtjeva izračunatih sukladno regulatornim zahtjevima.

Članak 11.

Postupak uspoređivanja

- (1) Banka je dužna usporediti procijenjeni kapital kao rezultat ICAAP-a i regulatorni kapital, izračunat u skladu s regulatornim zahtjevima, te navesti njihove sličnosti i razlike.
- (2) Banka je dužna na kraju poslovne godine (stanje na dan 31.12.) izračunavati:
 - a) iznos ukupnog potrebnog kapitala kao rezultata ICAAP-a,
 - b) ciljanu razinu raspoloživog kapitala za potrebe ICAAP-a i regulatornog kapitala na kraju tekuće financijske godine, koji je usklađen s poslovnim planom banke za razdoblje od najmanje tri godine.
- (3) Banka je dužna osigurati da u godišnji plan poslovanja budu uključene mjere za poboljšanje ICAAP-a koje je potrebno poduzeti, a koje proizlaze iz analize rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, rezultata ICAAP-a, odnosno identificiranih slabosti i nedostataka u ICAAP-u.

III. ICAAP U SUSTAVU INTERNOG UPRAVLJANJA

Članak 12.

Uključivanje ICAAP-a u sustav internog upravljanja

- (1) ICAAP mora biti sastavni dio sustava internog upravljanja bankom.

- (2) Banka je dužna koristiti se rezultatima ICAAP-a minimalno u sljedećim procesima:
 - a) definiranju i praćenju ostvarenja strategije i politika za upravljanja rizicima,
 - b) alokaciji kapitala na pojedine poslovne funkcije banke,
 - c) donošenju odluka o kreditiranju i usvajanju financijskog plana (proračun),
 - d) donošenju značajnih strateških odluka (npr. novi proizvodi, usluge i/ili sustavi, ulazak na nova tržišta itd.).
- (3) Nadzorni odbor i uprava banke su odgovorni da primjenom ICAAP-a osiguraju da kapital banke u svakom trenutku podrži sve rizike kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena u poslovanju.
- (4) Banka je dužna redovno, a najmanje jednom godišnje, provjeravati i preispitivati ICAAP, kao i da, ako je neophodno, na odgovarajući način revidira taj postupak.
- (5) Pored redovne godišnje provjere postupka u ICAAP-u, banka je dužna preispitivati i revidirati ICAAP kada god je izložena novim rizicima i značajnim promjenama u poslovanju, kako u svojim strateškim opredjeljenjima i operativnim planovima, tako i u vanjskom okruženju.

Članak 13.

Dužnosti nadzornog odbora i uprave banke u ICAAP-u

- (1) Nadzorni odbor banke dužan je:
 - a) donijeti strategiju kapitala iz članka 2. ove odluke,
 - b) usvojiti prijedlog uprave o strukturi postupka u ICAAP-u, a u slučaju prilagođavanja postupka nadzirati provođenje istog, prema značajnim promjenama u strategijama, politikama, organizaciji i poslovnom okruženju,
 - c) nadzirati da se rezultati postupka u ICAAP-u upotrebljavaju prilikom donošenja odluka, a u skladu s usvojenim strategijama,
 - d) analizirati ostvarenje strategije za upravljanje rizicima u odnosu na kapital koji je rezultat ICAAP-a,
 - e) razmotriti i usvojiti izvješća o primjeni ICAAP-a koje banka dostavlja Agenciji, u skladu s člankom 15. ove odluke,
 - f) usvojiti interne akte banke kojim se uređuje sadržaj, način, dinamika i linije izvješćivanja o ICAAP-u.
- (2) Uprava banke dužna je:
 - a) osigurati provedbu postupka u ICAAP-a i njegovu usklađenost s odredbama ove odluke, te internim aktima banke donesenim u skladu s ovom odlukom,
 - b) osigurati da se u ICAAP uključe svi značajni rizici,
 - c) detaljno utvrditi elemente postupka u ICAAP-u (metode koje se primjenjuju, pretpostavke, postupak procjene, način održavanja adekvatne razine i strukture kapitala banke),
 - d) osigurati upotrebu prikladnih metoda,
 - e) detaljno propisati postupak alokacije kapitala kao rezultata ICAAP-a,
 - f) uspostaviti odgovarajući sustav unutarnjih kontrola u ICAAP-u, kao i u postupku osiguravanja razine i strukture kapitala,
 - g) osigurati dokumentiranost postupka u ICAAP-u,
 - h) osigurati adekvatne resurse za provedbu postupka u ICAAP-u i njegovo potpuno razumijevanje od strane svih zaposlenika uključenih u postupak,
 - i) propisati dužnosti i odgovornosti dodijeljene pojedinim funkcijama i organizacijskim jedinicama banke na način da se osigura jasna podjela dužnosti i odgovornosti i jasne linije izvješćivanja u skladu s tim,
 - j) osigurati da postupak u ICAAP-u bude sastavni dio sustava internog upravljanja bankom,
 - k) osigurati redovnu procjenu prikladnosti postupka u ICAAP-u,

- l) osigurati pouzdano, točno i pravodobno izvješćivanje Agencije u skladu s člankom 15. ove odluke,
- m) osigurati pravodobno i sveobuhvatno izvješćivanje nadzornog odbora o provedenom postupku u ICAAP-u.

Članak 14.

Uloga kontrolnih funkcija u ICAAP-u

U skladu sa zakonskim propisima, banka je dužna u ICAAP-u osigurati da:

- a) se analiza, praćenje i izvješćivanje o ICAAP-u obavlja u okviru funkcije upravljanja rizicima, kao i provjera strategija i postupaka ocjenjivanja potrebnog kapitala kao rezultata ICAAP-a;
- b) unutarnja revizija, kao neovisna funkcija u banci, obavlja ocjenu strategija, politika i postupaka utvrđivanja potrebnog kapitala kao rezultata ICAAP-a razmjerno rizičnom profilu banke;
- c) funkcija praćenja usklađenosti poslovanja prati usklađenost ICAAP-a sa zakonskim propisima, podzakonskim aktima i drugim propisima i standardima opreznog bankarskog poslovanja, kao i internim aktima banke, identificira propuste i procijeni rizike koji su posljedica neusklađenosti, te procjenjuje efekte izmjene relevantnih propisa na poslovanje banke i dr.

IV. IZVJEŠĆIVANJE AGENCIJE

Članak 15.

Izvještaj o primjeni ICAAP-a

- (1) Banka je dužna dostavljati Agenciji Izvještaj o primjeni ICAAP-a u tiskanoj i u elektroničkoj formi.
- (2) Banka je dužna sastaviti Izvještaj iz stavka (1) ovog člana sa stanjem na dan 31.12. prethodne godine i dostaviti isti Agenciji najkasnije do 30.04. tekuće godine.

Članak 16.

Informatička podrška ICAAP-u

- (1) Banka je dužna, u okviru strategije razvoja informacijskog sustava banke i politike sigurnosti informacijskog sustava, definirati i adekvatnu informatičku podršku ICAAP-u sukladno odredbama ove odluke, kako bi osigurala sveobuhvatnu, pouzdanu, blagovremenu i točnu obradu podataka, odnosno informatičku osnovu za adekvatno utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva za pokriće svih značajnih rizika u poslovanju i izvješćivanje Agencije o primjeni ICAAP-a.
- (2) Banka je dužna primjenjivati i održavati adekvatan informacijski tok koji omogućava efikasnu provedbu Strategije, planova i postupaka za planiranje kapitala u banci, koji predstavlja integralni dio informacijskog sustava banke.

V. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 17.

Prijelazne odredbe

Direktor Agencije će u roku od 60 (šezdeset) dana od dana stupanja na snagu ove odluke donijeti Smjernice za izvještavanje o primjeni ICAAP-a, propisati sadržaj i formu Izvještaja iz člana 15. ove odluke, kao i način popunjavanja istog.

Članak 18.
Stupanje na snagu

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj: U.O.-08-06/17
Sarajevo, 13.10.2017. godine

PREDSJEDNICA
UPRAVNOG ODBORA

mr. sc. Ljerka Marić, dipl.oec., s.r.